

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{4}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fil.

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unitatea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unitatei”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Biserică și casă românească în ROMA.

Am amintit, că la conferența episcopească din Blaj s'a luat act despre dobândirea unei biserici și case din Roma, dedicate provinciei și ritului nostru românesc. Acum suntem în plăcută situație să publicăm — în traducere românească — per extensum — memorabilul document, precum urmează:

Pius P. P. X.

Venerați Frați, mântuire și binecuvântare apostolică! În numele întregului Episcopat român, Veneratul Frate Vasile Hossu, episcopul Românilor de Gherla, s'a îngrijit în anul trecut, să ni-se trimită o petiție, ca să ne îndurăm a designa din bunăvoința noastră, o biserică împreună cu o casă mică, pentru uzul unui locuitor care se pertracteze afacerile ritului propriu și a propriei Biserici din provincia Românilor, la Noi și la acest Scaun Apostolesc.

Iar noi după ce am ascultat pe Venerații Frați S. R. E. Cardinali ai Congregațiunii de Propaganda Fide, încredințați cu chestiunile ritului oriental, mișcați de voturile lor, am încredințat lucrul iubitului fiu al Nostru Cardinal, vicarul general în cele spirituale, în aceasta Cetate Sfântă cedând cu cea mai mare bunăvoință cererii Episcopatului Român din motivul, că ne este mai cu seamă nouă desăvârșită și recunoscută credința, supunerea și zelul de a promova catolicismul Arhierilor, Clerului și a poporului român de ritul grecesc.

Știm, că în provincia Bisericească Română ridicată în anul 1853, cauza catolicismului s'a întărit așa de tare încât, de prezent, în interval scurt de 60 ani, numărul catolicilor s'a înmulțit mai mult ca de trei ori. Afară de aceea, în colegiul urban am dispus să se primească mai mulți alumni

Români, ca să fie crescuți pentru nădejdea aceleș Biserici, ca să ne îngrijim de instrucțiunea religioasă a acestui popor, și cu bucurie ne-am îngrijit, în vremea din urmă, ca numărul lor să se augmenteze. După ce colegiul parohilor Cetății a aflat de bine de curând — cu hotărîre unanimă — să pună la dispoziția noastră Biserica Preasfântului Mântuitor, numită de obicei, după cartierul »delle Coppelle«, la al cărei cult serviau înșiși Parohii, că atât Biserica precum și casa împreună cu ea, să o concedem — intrucât vom afla de oportun — Românilor catolici; Noi laudând cu prisosință marimonia și ascultarea aceluiași parohi, și exprimând sentimentele de mulțămire ale inimii Noastre întregului binemeritat colegiu, am primit bucuroși acest ofert prețios.

Căci ofertul acesta nu numai corespunde cu voința noastră, ci ne dă și speranța sigură pentru viitor, ca strălucirea religiei și a cultului divin să progreseze în aceasta Cetate sfântă. Căci e de folos, ca în acest centru al lumii catolice să se deschidă mai multe biserici, în cari ceremoniile sacre să se celebreze după rituri varii, așa încât din însăș diversitatea riturilor, să apară mai evident unitatea credinței. Astfel stând lucrul, din îndemn propriu, din știință sigură și deliberare matură și din plenitudinea autorității Noastre Apostolice, în puterea celor prezente donăm pentru totdeauna Episcopatului Român catolic al provinciei bisericești de Alba-Iulia și Făgăraș Biserica Preasfântului Mântuitor în cartierul »delle Coppelle« din cetate și casa ce-i aparține, și-i dăm posesiunea deplină și liberă, atât a Bisericii, cât și a casei.

Decretând că prezentele litere statornice și eficace vor dura pentru totdeauna și că își vor câștiga și obține efectul lor deplin și întreg, și vor favoriza pe deplin acel episcopat acum și în viitor și astfel trebuie

să judecăm și să definim după cuviință, că va fi zadarnică, și nulă orice încercare, ce s'ar face de altcui pentru stricarea acestora în mod conștient, sau inconștient, din partea ori cărei auctorități.

Nu se va împotrivi acestora regula noastră și a cancelariei apostolice scoaterea din vigoare a dreptului câștigat, nici alte constituții și ordinațiuni Apostolice și ori-ce alte ordine contrară, de ori-ce natură.

Dat în Roma, la Sfântul Petru sub inelul Pescarului, în 21 Martie anul 1914 al Pontificatului.

Venerabililor Frați: Victor Mihályi de Apșa, Arhiepiscop de Alba-Iulia și Făgăraș și Episcopilor sufragani ai provinciei bisericești de ritul grecesc român.

(L. S.)

R. Card. Merry Del Vall
secretar de stat.

* * *

Sf. Congregațiune de Propaganda
Fide, pentru afacerile de rit oriental,
Protocol Nr. 35261.

Roma, 5 Maiu 1814.

Obiectul:

Spedarea Brevei despre biserica Preasfântului Mântuitor.

Illustrissime și Reverendissime Domnule,

Aici alăturat, transmit Domniei Voastre Brevele prin cari sf. Părinte, donează Episcopatului Român, din această Provincie Bisericească, biserica Preasfântului Mântuitor »delle Coppelle«, din cetatea aceasta. Sunt convins, că actul acesta al sf. Părinte, va fi cu dreptul aprețiat de toți catolicii de ritul Român, ca un atestat de bunăvoință părintească a Sfinției Sale, față de o parte atât de aleasă a turmei Lui. Și în speranța, că atât Escmii Episcopi, cât și preoții Români, din aceasta vor lua un imbold

spre aș îndoi zelul, pentru cauza sf. Uniri, implor peste DV. și peste Escemii Episcopi sufragani, peste clerul și poporul Român, cele mai alese binecuvântări cerești.

Al II. V. Revin.
prea devotat serv:

Fr. Ier. M. Card. Gotti,
prefect.

Ieronim Roller,
secretar.

Mons. Victor Mihályi, de Apșa,
arhiepiscop român în Blaj.

* * *

Documentul pontificiu împărtășit mai sus realizează o veche dorință a bisericii noastre românești.

Toți arhiepiscopii de pe vremuri, preoți și mireni, cari treceau prin cetatea eternă, ori își dădeau seamă de rostul bisericii noastre românești unite, simțeau anomalia aceea, că până când mici și neînsemnate biserici răsăritene, aveau câte un lăcaș la Roma, câte un preot, care să le reprezinte ritul și ființa lor, până atunci singur provincia noastră bisericească română de Alba-Iulia și Făgăraș și ritul nostru românesc lipsea cu desăvârșire din Eterna cetate, de care totuși pe noi doar, pe lângă credință ne mai leagă și sângele.

Sfinția Sa, cu documentul Său, aici publicat, a schimbat deodată starea aceasta mașteră. De acum ritul nostru românesc, limba dulce a mamelor noastre, și-au făcut intrarea oficială și sărbătorească în capitala lumii. De acum popoarele catolice, de pe suprafața pământului, cari peregrinează la mormintele apostolilor, vor cunoaște că între popoarele cari se închină lui Hristos, e un tinăr popor, doritor de cultură și pro-

gres, care și el își are ființa sa osebă de neam și ființa sa aceasta știut-o întrupa într'o biserică, a cărei forme arhaice din afară învie, întineresc și se îndumnezeesc prin melodiile limbii proprii a mamelor, a limbii strămoșești, aduse cu sângele din eterna Roma și așa acest neam a unit cultura elină creștinată cu limba legionarilor.

Și Românul, care de acum va merge la Roma, va avea unde să-și îndrepte pașii cucernici și să-și plece capul în rugăciune sfântă, prin care să-și dobândească nouă energie și nouă nădejdi, că Românul în veci nu pierie!

Tradiția poporului din Roma ține, că la icoana Preacuratei, care se venerază în biserică românească din Roma și e numită „Madonna della Perseveranza“, adese-ori umbla să se roage sfântul Romanilor San Filippo Neri. Icoana aceasta împodobită cu multe sute de votivălia, tot semne ale darurilor mijlocite de Maica D-lui, de acum va trage la sine nu numai pe credincioșii Romei, ci și pe frații lor de pretutindenea, dar mai ales pe credincioșii români, cari fac parte din provincia bisericească de Alba-Iulia și Făgăraș, cărora Sfinția Sa a sfințit și dedicat biserică numită „A Mântuitorului“.

Biserica aceasta a — icoanei Preacuratei — va fi — arătătoare de cale către români, în drumul spre fericire, care nu poate fi altul, decât unirea sinceră, devotată cu biserică Romei celei vechi. Darul făcut nouă cu biserică aceasta între alte împrejurări, ar fi stîrnit o însuflețire fără margini. Simțim, că între împrejurările de astăzi abia se va remarcă acest eveniment. Durerile pricinuite cum s'a creat nouă episcopie, nebagându-să în seamă rugărilor arhiepiscopilor noștri, apoi sentința adusă în procesul fraților din Moftin, stângenesc manifestarea senină a bucuriei noastre.

Cu toate aceste, ca fii devotați ai bisericii, ca creștini, cari toate suferințele și încercările trebuie să le privim prin prismă veciniei și ca români, cari ne-am obicinuit a fi recunoscători pentru tot binele, ce ni-se face, salutăm cu evlavie și cu suflet scăldat în valuri de adevărată recunoștință, documentul pontificiu și darul neprețuit, ce ni-se face.

Facă „sf. Madonna della Perseveranza“ ca în sufletele românilor, să se instăpânească tot mai mult alipirea de biserică Romei, ascultarea de glasul corifeului Petru, iubirea de limbă și lege și credința către Tronul glorios al dinastiei Habsburgice și patria noastră, ca cu aceste virtuți înarmați să putem hărăzi urmașilor noștri o soartă vrednică de nizuințele noastre neprihănite.

Fie asigurat Preafericitul nostru Părinte Pius X., că gata vom fi și în viitor, a ne devota vieța pentru biserică noastră unită cu scaunul Romei, convinși fiind, că aceasta singură este calea mării și mântuirii noastre.

Apărarea Ardealului. Deodată cu încheierea păcii dela București s'a produs în presa maghiară opozițională, precum și în întreaga presa ungurească ardelenască, o iritație neașteptată. Se cerea cu o stăruință suspectă întărirea granițelor dinspre granița românească. Chestia a ajuns a forma obiect de discuție și în delegațiuni, unde Chorin Ferencz a cerut ministrului de războiu, ca granițele spre țara românească să le întărească fără amânare. Ministrul comun de războiu, generalul Krobotin, a declarat, că este preocupat de apărarea granițelor mornarhiei, fără ca măsurile aceste să fie îndreptate împotriva vre-unui stat vecin. Răspunsul evasiv, a produs senzație în anumite cercuri, iar presa îl comentează viu.

FOIȚA.

Excursiunea Societății Musicale Române „Armonia“ din Craiova, la Belgrad (Serbia).

Luni noaptea, 7/20 Aprilie a. c., a doua zi de Paști, societatea „Armonia“ cu 142 persoane, membrii ai ei, a plecat în excursiune la Belgrad, capitala regatului sârb. Din Craiova la Orșova, călătoria s'a făcut cu trenul; iar de aici la Belgrad cu vaporul. Timpul splendid ce a domnit atât la ducere cât și la întoarcere a făcut ca excursioniștii să uite oboseala lungului drum, nedormirea și alte inconveniente și să admire în continuu frumoasele priveliști ale Balcanilor și Carpaților, cari, la Dunărea măreață, stau astăzi față în față și ne ofer frumoasa priveliște a porților de fier, cazanele etc. Și tot privind și admirând, uităm par'că cum uriașul vapor „Carl Josef“ taie bătrâna Dunăre, ducând cu mare viteză îndrăsneti Olteni cu tricolorul român al steagului „Armoniei“, pe care să cetește cu fală de orice Român „Pentru neamul românesc“, și iată-ne ajunși la Semendria, oraș sârbesc pe malul drept al Dunării, 4 ore cu vaporul până la Belgrad.

Din depărtare zărim în port o mulțime imensă de lume ce flutura în văzduhul liniștit a plăcutei primăveri batistele lor albe, sau pălăriile. Ne entuziasmăm, fiori de bucurie ne trec prin corpul obosit de drum; iar când auzim cele 3 salve de tun, când auzim „Zivela Rumunii“, „Trăiască Români!“ , sângele ni-se urcă la cap, delirul bucuriei începe și, vaporul oprit, le răspundem cu „Imnul național sârb“ cântat de corul Armoniei, compus din 80 persoane. Acum se urcă pe vapor, din ordin înalt și superior, prefectul județului Semendria încunjurat de câteva notabilități din Belgrad, cari ne-au însoțit până în capitala regatului lor, aranjând acum încvartirarea pe la hotel.

Nici n'a terminat comitetul cu aranjarea pe la hotel, când iată-ne în fața unui alt gigant al Dunării, ducând în spatele său cam 400 persoane ce au venit anume din Belgrad întru întimpinarea noastră, cale cam de o oră, și mergem paralel numai în urale și entuziasm pân' la delir, când iată-ne la debarcader. Gigantul se oprește răsufând din greu, iar din piepturile celor peste 20 mii de oameni veniți a ne saluta, răsună ca dintr'un singur piept: Ura! ura! Ziveo! Ziveo! cari se amestecă în amurgul nopții ce-și întindea umbrele întunecoase peste pământul amic și mult dorit, cu puternicele urări ale noastre: „Trăiască Serbia! Ura!“

Corul Societății Musicale Sârbești din Belgrad întonează Imnul național român

„Trăiască Regele“ tunurile bubuie cu putere, racletele se înalță în văzduhul întunecat, vestind celor rămași în oraș că am debarcat, iar muzica militară își face mereu datoria proslăvind pe înțeleptul nostru Rege prin imnul său. La un semn, totul tace... Prezidentul Societății Muzic. Sârbe, profesorul universitar R. I. Odavich ne salută în franțuzește, și tot așa îi răspunde iubitul și gentilul nostru președinte Mircea Constantineanu, avocat din Craiova și fost prim ajutor de primar... Încă un foc de tun anunță sfârșitul ceremonialului de rigoare și lumea se pune în mișcare pe jos, cu muzica în frunte. Printr'o enormă mulțime străbatem stradele Belgradului, din când în când loviți de câte un buchetaș de flori, aruncat cu mult drag de vre-o frumoasă duduie sârbă. Iată-ne, după lung și greu drum, ajunși în centrul orașului, unde încingem o frumoasă horă românească, amestecați: Sârbi cu români, printre cari se putea cu drag distinge gentiliile ofițeri sârbi, despre a căror curtu-oasie se va vorbi mult și des la Armonia, căci ei în deosebi ne-au lăsat frumoase amintiri.

Ordinul se dă, membrii diferitelor societăți din Belgrad, dar mai ales studenții universitari se pun în mișcare și acum se începe încvartirarea, conduși de câte un delegat.

Durmim bine noaptea și cu frumoase impresii; iar dimineața la 9 ne strângem pe

Preoțimea catolică împotriva catehizării în limba maternă. Am avut ocazii și până acum, ca să remarcăm apariții nenumărate a unui extrem șovinism în șirul preoțimii romano-catolice din Ungaria. Foile „Alkotmány“ și revista „Egyházi Közlöny“ ne-au oferit pilde clasice în privința aceasta. Am arătat, că mai ales în timpul din urmă preoțimea romano-catolică e în deosebi preocupată de chestia maghiarizării și am reprodus articolul, care la înființarea episcopiei de Hajdudorog, a militat nu atât pentru o necesitate sufletească, ci din alte motive de ordin șovinst. Acum ni-se dă din nou ocazie, ca să reproducem un moment din idiologia de care sunt stăpâniți frații noștri preoți romano-catolici.

În numărul 19 al revistei „Egyházi Közlöny“, citim un articol, care ia o poziție hotărâtă împotriva ordinațiunii ministrului Jankovich, privitor la limba de catehizație în școli. Articolul nu e mulțumit, cu această înțeleaptă ordinațiune, fiindcă prin ea se stângenește — propaganda maghiară. Din articol fixăm următoarele: „Catholicismul ca factor principal de maghiarizare și-a eluat la noi astfel de merite, cum nu se poate mândri nici o altă biserică, ba nici chiar guvernul maghiar, pentru că școlile statului nu au fost capabile să răspândească așa de puternic limba maghiară, precum au răspândit-o școlile confesionale romano-catolice“. Articolul încheie: „A provoca astfel de sânguire pentru pactizarea cu România a fost de fapt, cel mai mare blăstăm, asupra neamului nostru maghiar, limbii noastre naționale și de stat. E un adevărat ger de maiu această ordinațiune în grădina de flori a maghiarizării, care a început să înflorească atât de bine, precum și pentru bisericile, cari se maghiarizează“.

Astfel cuvântează organul preoțimii

romano-catolice dela noi. Ca să se vadă încă odată, că slugitorii acelei biserici, a cărei marea majoritate a credincioșilor sunt nemți, slovaci, bunevați, etc., cum își înțeleg chemarea și cât sunt de preocupați de mântuirea sufletelor încredințate lor.

Impărțirea circumscripțiilor electorale.

Comitatul Murás-Turda.

Are 4 cercuri electorale.

1. *Gernyeszeg* cu sediul Gernyeszeg, Ákosfalva, Alsóbölkény, Backamadaras, Bede Csejé, Ehed, Erdőcsinád, Erdőszengyel, Felsőbölkény, Gernyeszeg, Görgényadorján, Görgénykakucs, Görgénynádas, Görgényoroszfalu, Görgénysoakna, Gyulakuta, Harasztkerék, Havadtó, Hébtükk, Ikland, Iszkó, Kedd, Jobágytelek, Kebele, Kebeleszentivány, Kelemeiteike, Kisadorján, Kisilye, Kisszederjes, Kiszentlőrincz, Koronka, Körtvélyfája, Magyarpéteria, Marosagárd, Marosjára, Marossárpatak, Marosszentgyörgy, Marostelek, Nagyadorján, Nagyernye, Nagyszederjes, Nyárádbálintfalva, Nyárádgálfalva, Nyárádszentbenedek, Nyárádszentlászló, Nyomát, Sáromberke, Soropháza, Székelybós, Székelybó, Székelyhodos, Székelykál, Székelymoson, Székelymoson, Székelysárd, Székelytompá, Székes, Szentgerice, Szentháromság, Szentmihály, Valad, Vadasd, Vecse. (62 comune).

2. *Mezőbánd* cu sediul în Mezőbánd, Bazed, Cserefalva, Csiba, Csittszentiván, Egerszeg, Fintaháza, Folyfalva, Galambod, Göcs, Hagymásbodon, Harcó, Káposztásszentmiklós, Kisgörgény, Kislekence, Lőrincfalva, Lukafalva, Lukailencfalva, Malomfalva, Marosbárdos, Maroskeresztur, Mariskisfalud, Marosszentanna, Marosszentkirály, Meggyesfalva,

Mezőbánd, Mezőbergenye, Mezőcsávás, Mezőtele, Mezőkölpény, Mezőmadaras, Mezőménés, Mezőpagocsa, Mezőpanit, Mezőrűcs, Mezősámsond, Mezőszabad, Mezőszenmárton, Nagyölyves, Názánfalva, Nyáradkarácson, Nyárárdtő, Somosd, Szabéd, Száltelek, Székelycsóka, Székelykakasd, Székelykövesd, Székelysópatak, Székelyuraly, Székelyvajda, Szövérd, Udvarfalva, Várhegy, (53 comune).

3. *Nyárádszereda* sediul în Nyárádszereda, Aisóköhér, Alsóoroszi, Atosfalva, Berekeresztur, Buzaháza, Csikfalva, Csókfalva, Déményháza, Demeterfalva, Erdőszentgyörgy, Felsőköhér, Felsőoroszi, Geges, Görgényhodák, Görgényorsova, Görgényzentimre, Görgénytüvegcsür, Havad, Illyémező, Jobbágyfalva, Kásva, Kendő, Kibéd, Kincsesfő, Libánfalva, Májá, Makfalva, Márkod, Mikháza, Nyáradandrásfalva, Nyárádköszvényes, Nyárádmagyaros, Nyárádremete, Nyárádselye, Nyárádszentanna, Nyárádszentimre, Nyárádszentmárton, Nyárádszentsimon, Nyárádszereda, Rigmány, Seprőd, Süketfalva, Székelyabod, Székelybere, Székelyszentiván, Szováta, Torboszló. (48 comune).

4. *Szászrégen* cu sediul în Szászrégen, Abafája, Alsóidecs, Alsórépa, Bala, Bereszteleke, Déda, Disznajó, Erdőszakál, Felsőidecs, Felsőrépa, Eüleháza, Gödeceterháza, Holtmaros, Idecspatak, Kisulyas, Körtekapu, Lóvér, Magyarfülpös, Magyaró, Magyarrégén, Marosfalu, Maroshévíz, Maroskövesd, Maroslaka, Marosliget, Marosoroszfalu, Marosvécs, Mezőmajos, Monosfalu, Nagyercse, Oroszidecs, Palotailva, Petele, Póka, Pókakeresztur, Pusztalmás, Radnótfája, Ratosnya, Szászrégen r. t. v., Toldalag, Unoka, Vajdaszentivány. (42 comune).

pieată, la fainicul hotel Moscova, unde luăm cafeaua. De aci plecăm la Cassino în saioanele căruia era adunată o mulțime de lume, în frunte cu primarul orașului, George B. Nestorovich, și prefectul orașului, precum și al județului etc.

După terminarea prezentărilor, mergem cu muzica militară în frunte, la palatul regal. Aci, după câteva strigări de Ziveo! Ura! Suveranul se arată pe balcon; iar noi întonăm imnul național sârb, pe care M. S. îl ascultă cu mâna la chipiu, salutând.

De aci mergem la Teatrul Național, spre a face o repetiție a programului ce aveam de executat seara.

După repetiție ne împraștiem pe la diferite restaurante spre a prânzi. La ora 8 seara, foarte precis, A. S. R. Prințul de coroană își face apariția în Loja regală a teatrului național, care gema de lume. Executarea programului începe cu Imnul național sârb, urmat de cel român, cari sunt ascultate cu pietate civică entuziastă, în picioare, și la terminare, aplauzele și bis-urile nu mai conținesc.

Partea întâiu a programului se execută cu multă precizie și exactitate, fapt ce impresionează mult pe A. S. R. Prințul de coroană Alexandru, care urmărea incetșor foarte incetșor o parte din „Aida“ cântată de corul nostru și care și-a găsit răsunset în regala și democrata inimă a A. S. Regale,

căci cu ochianul la ochiu, am putut remarca bine ritmicele mișcări ale buzelor A. S. Regale.

Impresia a fost așa de plăcută, încât în pauză A. S. a chemat la Sine pe dl președinte al Armoniei și pe dl diriginte Const. Anastasiu și i-a felicitat călduros, întretinându-se în franțuzește despre scopul, alcătuirea și mersul societății noastre.

După o pauză de 30 minute, programul urmează. aplauzele delirante, ajung apogeul, buchetele și jerbele de flori curg mereu. Doamne din înalta societate se prezintă cu jerbe de flori pe scenă și ofere Prima-donei noastre, dragălașei priveghitori a Craiovei, cum o răsfățăm noi, doamnei Margareta Dan, care bizată mereu, se execută și place mult și tuturor. Delirul e oprit. Încetează cu greu, programul continuă; fiecare număr aplaudat din greu și cu zor, florile curg mereu și finalul e iar imnurile naționale.

Acum urmează înfrățirea adevărată, care se simte și mai mult la somptuosul banchet oferit de Societ. Muzic. sârbă din Belgrad. Aci, pe lângă mâncările alese, vinul negru de Negotiu și cel alb de Semendria își fac efectul — In vino veritas —. Toasturi, schimb de cocarde, îmbrățișări și cântări, toate efectul dragostei spontanee.

Dar ora 2 din noapte a sosit și o dulce horă românească ne cântă muzica militară; după ea o sârbă, pe care o jucăm

cum ne place nouă Oltenilor, mai ales că aci e patria Sârbei.

La 3 toți suntem acasă, durmim duși...

Dimineața la 10 ne adunăm iarăși la Cafeneaua Moscova, dejunăm, vizităm vechea fortăreață de pe malurile Dunării, unde noii recruți din teritoriul anexat încing o Sârbă împreună cu noi. De aci mergem la muzeu unde ni se dau toate lămuririle, apoi la Legațiunea României unde, fiind arborat Drapelul român, cântăm Imnul național român. Comitetul Societății e poftit sus și primit cu multă căldură. Aci ni-se comunică frumoasa impresie ce a lăsat „Armonia“ în Belgrad, prin cântările sale și prin frumoasele și bogatele costume naționale oltenesti ale doamnelor din societatea noastră, căci trebuie să remarcă că, doamnele și domnișoarele din cor, precum și o bună parte din însoțitoare erau îmbrăcate în costum național.

Dar iată-ne la ora 1 după prânz la somptuosul și deliciosul bauchet oferit de primăria Belgradului, în frumoasa sală a Casinoului, din centrul orașului. Fără a mai vorbi de delicioasele mâncări și beuturi, voi arăta numai că nici gustul aranjatului la mese nu a lăsat absolut nimic de dorit. Totul îți făcea impresia unor oameni cu mult gust, tact și cu multă dragoste pentru noi Români, foștii lor aliați și frați de arme.

La ora 5 bauchetul, cu frumoasele sale proiecțiuni de cinematograf intercalate, e

Corespondențe.

Scrisoare din Gherla.

Cetitorilor acestei foi le este binecunoscută colecta pornită de subscrierul în scopul procurării unui rând de ornate preoțești pentru vestitul Sanctuar al Preacuratei Vergure Maria din Loreto (Italia), în care se păstrează cea mai scumpă comoară a creștinătății, sfânta Casă din Nazaret — în care cuvântul lui Dumnezeu Trup s'a făcut și s'a sălășluit într'u noi și în care a petrecut Preacurata Vergură Maria cu Mântuitorul lumii și cu sfântul ei logodnic Iosif. O schiță istorică despre acest mic oraș din Italia — cum și despre minunea ce a făcut-o Dumnezeu cătră capătul veacului al XIII-lea, prin miraculoasa transportare a sîntei Case din Nazaret — mai întâiu în Tersatto lângă Fiume și apoi în Italia — în locul unde se află azi — în Loreto, am fost scris într'o broșurică ce apăruse în Biblioteca din Blaj încă în anul 1911. În aceea broșură spuneam, că în acel sanctuar vestit se pot vedea daruri în valoare de milioane coroane din ori-ce parte a lumii latino-catolice, numai din biserica orientală catolică nu vei afla nimica așa, că eu spre a-mi împlini dorul de a celebra sfânta Liturgie la altarul grațiilor dintre însuși păreții sîntei Case — a trebuit să-mi duc din Gherla odăjdii bisericesti împreună cu cărțile liturgice necesari. De aceea am întreprins colecta susnumită, care a și avut un frumos rezultat, peste ori-ce așteptare și inchipuire a mea. Eu ași fi fost foarte îndestulit, dacă colectam vre-o 500—600 coroane în scopul procurării ornate din chestiune, credincioșii noștri însă, luminați din partea Venerabililor frați preoți — din mai multe parohii ale Provinciei metropolitane, precum și prin prelegeri populare — ținute în multe părți ale diecezei Gherlei din partea clericilor seminarului nostru diecezan, cu multă pietate s'au grăbit să contribuiească, cu obolul său fiecare după putință, pentru realizarea scopului statorit. Suma colectată până acum face 2476 cor.

terminat și începe al doilea concert al Armoniei, în sala de spectacole a Casinoului, care era arhi-plină, căci acest concert fiind cerut dela Belgrad ca să consimțim a-l da în folosul invalizilor sârbi, am răspuns: „Primim cu entuziasm“.

Concertul răsbind pe deplin, cercul militar sârb a ținut de a sa înaltă datorie a da un bal în cinstea noastră, care a început la ora 9 seara; iar la 12 jumătate noaptea din nou banchet până la 4 dimineața, când despărțindu-ne cam cu regret, ne-am dus pe la casele noastre spre a ne lua bagajele și plecaram la debarcader. În sunetul plăcutei muzici militare și în uralele bravului popor sârb ce ne însoțea, ne imbarcăm pe vaporul unguresc și o luăm pe Dunăre în jos, fâlfâind din batiste și strigând ura! viveo! și, primind aceleași urări, ne depărtăm tot mai mult de cei ce ne făcură atâta cinste, atît nouă cât și întregului neam românesc și cu cari ne obișnuisem acum a-i iubi și mai mult, ca pe niște adevărați frați.

D. Hancu
cassarul Armoniei.

61 fill. din care s'au pregătit două ornate bisericesti la atelierul de țesături și cusături românești al reuniunii femeilor române din comitatul Hunedoarei, s'a cumpărat un disc cu stelută și o carte de aur, în care s'au indus numele marinimoșilor contribuenți, spre a fi pomeniți la liturgiile ce le voi celebra în vre-o două zile — când voi merge la Loreto. Ornatele bisericesti pregătite la Orăștie — sunt de toată frumuseța, toți câți le-au văzut le admiră. Erogațiunile în total până acum fac suma de 1224 cor. 51 fill.; — la banca „Concordia“ mai sunt depuse încă 1422 cor. 81 fill. Excelența Sa Înaltpreasfințitul domn Arhiepiscop și Metropolitan dr. Victor Mihályi de Apșa a binevoit preagrațios a dărui pentru sfânta Casă cărțile liturgice necesari afară de sfânta Evanghelie, care fiind epuizată se va trimite mai târziu. Dintre aceste două rânduri de ornate — vom duce unul în noua biserică românească greco-catolică din Roma, ce ni-s'a dăruiat de curând din partea Peasfântului Părintelui nostru Papa Piu X. și care probabil în toamna acestui an va fi inaugurată — împreună cu casa de lângă aceea biserică, care fiind până acum biserică colegiată și parohială — a fost sub iurisdicția imediată a Pontificelui. Acea biserică este situată pe calea numită: *Via del Banco s. Spirito*, care se deschide în fața podului sf. Angelo. Această biserică a fost ridicată ca să se așeze în dânsa moaștele sfinților martiri Cels, Iulian și a sîntei Basilisse — transportate în Roma din Antiohia, cari mai întâiu sau așezate în biserica sf. Paul, iar Papa Clement VIII. a demândat să se așeze aici. Iulian a suferit martiriul sub Dioclețian și Maximian, tăindu-și capul la porunca presedelui Marcian, care-l chinui mai înainte cu mai multe torturi; împreună cu dânsul au suferit martiriul și preotul Antoniu și Anastasiu, pe care însuși Iulian l'a înviat din morți, făcându-l părtaș darului lui Hristos, și pruncul Cels împreună cu maică-sa Marcionilla și șapte frați și alții mulți. Basilisa a fost muierea lui Iulian. (Vezi Martirologiul roman la 9 Ianuarie). Această biserică acum a noastră a românilor — nu departe de biserica sf. Petru și de Vatican, — are un intern în formă ovală și cuprinde 7 capele, 3 mari și 4 mici, se va adapta după cerințele ritului nostru grecesc și v'a trebui se o prevedem și cu ornate sacre vrednice de acel locaș sfânt, în care se păstrează o icoană a Preacuratei Vergure Maria sub titlul: *Madonna della Perseveranza*, înaintea căreia — cum susține tradiția, adese-ori se ruga marele Apostol al Romei: sfântul Filip Neri.

Sacrele ornate amintite — împreună cu discul și cu un ornat mai simplu, dăruiat de un credincios din Jeud, s'au sfințit, respective consacrat din partea Preasfințitului domn episcop diecezan dr. Vasile Hosszu în ziua de 5 Maiu după terminarea sîntei Liturgii — în fața Reverendisimilor domni canonici, a clerului gremial și clericilor seminariali. După îndeplinirea ceremoniilor religioase împreunate cu acest act, Ilustritatea Sa domnul episcop — în cuvinte alese expune menirea acestor sacre ornate, cari în trei centre vestite: în Roma, în Loreto și în Lourdes, vor forma pentru neamul românesc o dovadă de dragoste și de evlavie ce o nutrim și noi față de Preasfânta și preabinecuvântata Maică al lui Dumnezeu și a noastră;

apoi mulțumește solemn tuturor acelor cari pătrunși de însemnătatea cauzei — au ostenit și au întreprins colecte, precum și tuturor marinimoșilor oferitori, ale căror nume vor fi păstrate pururea în cartea de aur, care împreună cu un rând de ornate vor rămânea în marele sanctuar din Loreto, în urmă împărtașește tuturor din toată inima binecuvântarea sa arhierescă.

Din suma de „bani remasă și depusă la „Concordia“ intenționăm se facem două rânduri de ornate diaconești — cum și stihare pentru biserica noastră din Roma, apoi eventual alte ornate preoțești pentru aceeași biserică, pentru Lourdes; vom contribui din ei pentru trebuințele ce se vor ivi din ocazia adaptării acelei biserici din Roma și a casei din apropierea bisericii, unde când vom merge la Roma să ne putem afla bine; iar apoi din suma ce va rămânea, vom face o fundațiune perpetuă de sînta Liturgie, cari se vor celebra de-apururea pentru toți marinimoșii credincioși români gr-cat. cari au contribuit pentru acest scop mareț. Când voi merge la Loreto încă nu pot ști, probabil numai în vara din anul viitor, ornatele însă și cărțile liturgice probabil le voi expedia la destinațiune în vara aceasta.

Darea de seamă despre banii încuși în colecte, am făcut-o la timpul său în organul nostru bisericesc „Unirea“. Cine ar voi să contribuie și de aici înainte, ca să fie amintit la sîntele Liturgii ce le voi celebra în Loreto, ori pentru-ca să se împărtașească din fructul ministerial al Liturgiilor fundațiionale, ce se vor celebra în fiecare an pentru toți, să se adreseze și de acum înainte la subscrierul cu ori-ce colectă fie cât de mică. Din parte-mi mulțumesc și eu din inimă tuturor acelor cari au binevoit a întreprinde colecte pentru scopul din chestiune și rog pe Preabunul Dumnezeu, ca prin mijlocirea nepătatei Vergure, să reverse peste toți oferitorii și colectanții, cele mai alese daruri și binefaceri și în lumea aceasta și în cea-ce va să fie.

Gherla, la 6 Maiu 1914.

Dr. Victor Bojor,
profesor de teologie.

Reviste.

Răsboiul din Mexico. În Mexico trupele guvernului țin lupta în două direcții. Unul e blocul resculaților, cari înaintează cu înverșunare spre capitală, cari la Veracruz stă ostirea americană, gata în tot momentul să înainteze în interior. Știrile mai nouă din Newyork spun că răsculații au aruncat din aeroplane o bombă asupra orașului Mazatlan, care a omorît patru inși iar pe opt i'a rănit greu. Lupta pentru apărarea orașului decurge cu înverșunare. Situnția asediaților e favorabilă.

După o statistică mai nouă în răsboiul de până acum răsculații au făcut până în prezent 5400 prinsonieri și au capturat o mulțime de muniție.

Aceasta împrejurare l'au silit pe Caranza să nu se decidă încă pentru armistițiu. Tot la intervenirea lui s'a zădărnicit și tratativele de pace dela Niagara.

Locuitorii orașului Mexico sunt în mare iritație, deoarece Zapata se apropie de capitală, unde are de gând să ridice ghilotina și să ucidă pe mulți din partizanii lui Huerta. Rafael Capmany, ministrul de interne al constituționalistilor, și încredințatul din Washington alui Caranza, au declarat că constituționalistii vor ocupa capitala în decursul acestei luni. Capmany a spus și aceea, că ostirea de 3600 de inși a federațiilor a fost bătută lângă Potisi. Generalul Arzarendi a căzut prisionier cu întreaga oastea condusă de el, iar generalul Oboregon a asediat orașul Acapomets, făcând prisionieri întreaga oastea de pază, constatătoare din 1600 inși. Trupele lui Huerta au fost bătute de răsculați lângă Acopozeto. Mulți din ei au fost duși ca prisionieri. Răsculații înaintază spre Satallo. Funston generalul de marină, a trimis lui Garrison, secretarul de stat al ministrului de război mai multe telegrame în care îl încunoștințează că guvernul lui Huerta e pe cale, a se dizolva în tot momentul și atunci anarhia e deplină. Vre-o 50—60,000 de refugiați se află lângă Veracruz. Aceștia ar fi gata în caz de lipsă, să plece în potriva orașului Mexico, în ori-ce moment.

Răscoala din Albania. După cea mai nouă știre din Durazzo între albanezi și ostirea grecească s'a întâmplat sângeroase ciocniri în ostul orașului Corița. Dintre greci au căzut vre-o 150 inși. Multe arme și uniforme, au ajuns în mâinile albanezilor, cari le-au transportat la Corița. Consiliul ministerial albanez a cerut întervenirea comisiunii internaționale de controlă, ca aceasta să facă pașii necesari pentru aplanarea conflictului. Comisiunea internațională a înaintat lui Zografos condițiile pe baza cărora s'ar putea face pacea. Acesta a răspuns telegrafice, că a dat ordin ca răsculații să înceteze numai decât cu răscoala. Asemene ordin s'a dat și ostirii albeneze.

După informațiunile din »Echo de Paris«, condițiunile înaintate lui Zografos se reasumă în următoarele:

1. Teritoriul din Epir, nehotărît în ce privește apartinerea lui, îl vor împărți în două-trei provincii cu capitalele: Corița, Argirocastro și Liscovici.
2. În aceste provincii afacerile le va rezolva un locuitor provincial, de-

numit de principele, împreună cu un consiliu ales de popor.

3. În afacerile administrative să se folosească și limba greacă, iar în școale limba albaneză să fie obligătoare.

4. Jendărmăria să fie înrolată dintre indivizii singuraticelor provincii și vor sta sub comanda oficerilor holandezi.

Se crede, că aceste concesii vor fi primite de ambele părți.

Orașul Corița e în mâinile albanezilor, atacurile răsculaților au fost respinse în toate locurile din apropierea Coriței. În ajutorul albanezilor din Corița sosesc trupe de ajutorare din toate părțile interne ale țării.

Diverse.

Rugăm pe Stimații abonenti, să binevoiască a-și renoi abonamentele și cei ce sunt în restanță cu abonamentele pe anii trecuți să-și achite datoriile. Foaia nu se poate susține fără abonamente plătite înainte.
Red. și Administrația.

Cel mai tiner episcop catolic este Msgr. Francisc Correia d'Aquino, din ordul Salesianilor, la vârstă de 29 ani. Tinerul episcop e născut la 2 Aprilie 1885 în Cuyaba (Brasilia) și a fost unul dintre cei dintâi elevi ai gimnaziului de acolo al Salesianilor. După terminarea studiilor humanistice, tinerul de mari nădejdi intră în congregațiunea Salesianilor lui Don Bosco, făcând studii mai înalte la Roma, la universitatea Gregoriană, unde, trecând examenele cu distincție, își câștigă gradul de doctor în filozofie și teologie. La 17 Ianuarie 1909 fu hirotonit de preot, se întoarse în patrie, unde în ultimii doi ani conduse ca director institutul Salesianilor. În 2 Aprilie a. c. tinerul preot fu numit din partea sfântului Părinte ca episcop coadjutor al bătrânului arhiepiscop din Cuyaba.

Premiera piesei „Se face ziua“ a d-lui Zaharie Bârsan va avea loc în ziua de 1 Maiu v. la Teatrul-modern din București, cu artiștii Teatrului-Național, cu aceeași distribuție, după-cum era să joace la acest teatru. „Se face ziua“ se va juca în șapte seri consecutive. Se va mai juca apoi sub conducerea directă a d-lui Zaharie Bârsan și, în alte locuri: la Ploiești, Câmpina, Galați, Brăila, Bârlad, Tecuciu, la Iași, unde se va preda pe scena Teatrului-Național de acolo.

Procesul pentru mănăstiri. Septămăna trecută și-a rostit sentința tribunalul din Budapesta, în procesul intentat de biserica gr.-or. română bisericii sârbești, pentru unele mănăstiri, cari până la despărțirea ierarhică erau comune. Sentința a fost nefavorabilă bisericii gr.-or. române. Cererea metropoliei a fost respinsă, fiind totodată condamnată la purtarea cheltuielilor, în suma de 130.000 coroane. În contra sentinței s'a anunțat recurs.

Biroul central al partidului național român și-a început activitatea în Arad, sub conducerea dlui Dr. Sever Dan, avocat, care a fost încredințat cu această conducere de comitetul național. Publicul românesc să se adreseze deci în viitor d-lui Dr. Sever Dan (Arad str. Zrinyi Nr. 1/a) în diferitele afaceri naționale.

Proces de agitație. Cetim în „Românul“. Abia s'a terminat procesul monstru dela Sătmar și iată, incurând vom asista la un alt mare proces de agitație, intentat d-lui Constantin Savu, redactorul responsabil al ziarelor „Românul“ și „Poporul Român“, precum și d-lor: dr. Stefan C. Pop, deputat dietal, Vasile Goldiș, directorul ziarului „Românul“, Sava Raicu, directorul băncii „Victoria“ apoi d-lor dr. Iustin Marșieu, dr. Cornel Iancu, dr. Ioan Nemet, dr. Sever Ispravnic, dr. Romul Ispravnic, dr. Romul Veliciu, dr. George Crișan și dr. Alexandru Stoineacu, avocați — ca membrii ai comitetului executiv pentru conducerea alegerilor comitatense. Motivul e manifestul adresat către românii din comitatul Aradului și publicat în ziarele „Românul“ și „Poporul Român“. Semnele păcii!

Statuă împăratului Traian la București. Sâmbătă, în 26 Aprilie v. 1914 va avea loc la Teatrul Național din București, marea reprezentație de gală, sub înaltul patronaj al M. S. reginei Elisabeta și al AA. LL. R. principilor moștenitori ai României, dată în favorul „Asociațiunii latine“ pentru înălțarea columnei statuei împăratului Traian la București.

Scopul patriotic urmărit de Asociațiunea latină, cu sgrrijinul curților regale și principiare, cari vor lua parte la această reprezentație, a stârnit valuri mari de însuflețire în publicul român, care se grăbește cu zor a căpăta bilete pentru reprezentația atât de strălucită.

Cursurile de vară la Vălenii-de-Munte, vor începe anul acesta la Iulie v. Inscrierile de participare se fac deja de pe acum la redacția „Neamului Românesc“ în București, de unde se pot cere și eventualele informații. Se vor tracta la aceste cursuri despre progresele făcute în ultimul an din toate domeniile științei.

Statificarea administrației. Din cercurile partidului muncii se anunță, că proiectul statificării administrației s'a terminat și s'a prezentat deja M. Sale spre aprobare prealabilă. Obținând aprobarea, proiectul va ajunge în luna aceasta pe biroul camerei. Timpul desbaterii încă nu e fixat. Poate să se pună la ordinea zilei la vară, ori eventual în sesiunea de toamnă a Camerei.

Orele de oficiu la „Albina“ centrală în Sibiu începând cu 11 Maiu a. c. și până la alte dispoziții, se țin de 7—1 p. m.

Declararea de războiu prin telefon. Un caz ce nu are precedentă în istorie: Statele-Unite americane au declarat războiu republicii Mexico prin telefon. Lucrul s'a întâmplat așa, că consulul American a chemat pe telefon pe comandantul oștirilor mexicane căruia i-a dat de știre, că ostirea americană a ajuns pe uscat. Totodată l'a provocat să predea capitala, altcum se începe războiul — ca în America, nicăiri!

Dela secția școlară a Asociațiunii. La 30 Iunie v. a. c. (13 Iulie n.) se va ținea în Sibiu adunarea secției școlare a Asociațiunii.

Ordinea de zi s'a stabilit în mod provizor astfel:

Dimineața se va ținea adunarea generală a secției. Se va citi raportul despre activitatea secției dela 2 Iulie 1913 până la 30 Iunie 1914, în special despre cele îndeplinite în chestiunea manualelor pentru școlile secundare. Apoi se vor discuta în general următoarele chestiuni.

1. Unificarea planului de învățământ în școlile noastre de aceeaș categorie.

2. Unificarea terminologiei școlare.

3. Reforma învățământului secundar. (În ce formă am dori noi să se facă această reformă?)

4. Legătura dintre membrii corpului didactic primar și secundar.

După-amiazi chestiunile acestea vor fi discutate de către singuraticile subsecției în ședințe deosebite.

Seara va urma o ședință comună, în care, pe baza hotărârilor subsecțiilor, se vor stabili concluziile de ordin general privitoare la aceste chestiuni.

Programul definitiv, în care se vor indica și referenții singuraticelor puncte se va comunica membrilor secției cu cel puțin două săptămâni înainte de adunare.

Sportive. Comitetul Clubului sportiv Ardelean a hotărât ca să organizeze în 31 Maiu la Orăștie primul concurs român de scrimă (sabie), atletică (trântă), gimnastică (sul și paralele) și fotbal.

La concurs vor lua parte Cluburile similare: universitarii români dela societatea „Petru Maior” din Budapesta, Clubul sportiv „Gloria” din Arad, Clubul sportiv „Șoimii” din Sibiu. Cu echipe se va mai reprezenta și tinerimea dela gimnaziile superioare din Ardeal.

Comitetul apelează la toți Români înțelegători și iubitori de sport să doneze obiecte potrivite pentru premiarea forțelor distinse. Obiectele să trimit pe adresa Clubului (Cluj, str. Király Nr. 18) iar acei cari binevoesc a dona o sumă în bani, cât de mică, să trimită paralel cu indicarea destinațiunii la institutul de credit și economii „Economul”, Cluj, unde se administrează fondurile.

Clubului s'a fixat suma de 10 cor. pentru membrii comitetului de organizație, care sumă dă intrare la toate spectacolele, va să zică și la maial: și care sumă trebuie achitată, până la ziua concursurilor. Patronii contribuie după cum doresc.

Mare cutremur de pământ în Sicilia. În 8. I. c. în Sicilia s'a simțit un cutremur de pământ mai cumplit decât celea două dinainte de asta cu nouă ani din Calabria și șase ani din Messina. Pagubele îndurate sunt de nedescris. Cutremurul în linie undulătoare a nimicit total ținutul dimprejurul Cataniei, situată în sud-ostul Siciliei. Locuitorii peste noapte s'au refugiat în liber petrecând timpul în celea mai mari temeri. Osândiții încarcerăți, în valmășeala mare și-au părăsit închisorile, așa că miliția a trebuit să intervină la mijloc.

Prețutindenii e numai ruină. Dealungul drumurilor nu vezi decât surpături și case darămate. În multe locuri căile ferate s'au

surpat cu totul. Sate întregi au dispărut, între ele Acireale cu treizeci și cinci mii locuitori, apoi orașul Lipavi deasemenea. În Aini n'a rămas nici o casă măcar. Locuitorii în număr de 4700 — din cari nu se știe câți au mai rămas — își așteaptă transportarea cu cel mai apropiat tren de ajutorare. San Vineri, Sofrona, Clama și alte sate mai mici dimprejurul orașului Lipavi, sunt ruine și par'că n'ar fi existat nici când. În Sofrona au perit sub ruine patruzeci și cinci mii de oameni, afară de răniți, cari au fost transportați de miliția ce merse în ajutorul celor nenorociți. Multe din casele dărimate sau aprins și ard de nici apropiu nu te poți. Asemenea sau nimic totuși și în Binevra și Venerica. Aici sau aflat până în prezent patruzeci morți și cu mult mai mulți răniți. Lângă Mandone cutremurul a fost așa de grozav încât a răsturnat de pe șine un tren de persoane. Mulți călători au fost grav răniți.

Comunicația telefonică și telegrafică s'a întrerupt aproape de tot.

Vulcanul Etna și-a format un nou crater pe lângă cel vechiu. Locuitorii au rămas în cea mai mare miserie. Cutremurul dimineața s'a repetat. Geologii explică cutremurul provenit din motivul, că în interiorul Etnei sau întâmplat mari surpături. Marea încă era agitată ca pe vremea celei mai mari furtuni.

Mulțămîță publică. La producțiunea teatrală, ținută în Alecuș a 3-a zi de Paști au binevoit a suprasolvi următorii:

Ioan Popa preot în Cergăul-mare 3 cor., Ioan Magda notar Fărău 2 cor., Petru Andrea învățător Alecuș 2 cor., Oprea Bratu proprietar Sânbenedic 180 cor., Octavian Măcelar librar Blaj 1 cor. Gavrilă Metea abs. de teol. 80 fil. Ioan Crăciunean abs. de teol. 80 fil. Maria Iclozan Alecuș 30 fil. Leonte Colceriu primar Alecuș 30 fil. N. N. 70 fil. și Leonte Oprișiu 5 cor. Tuturor binefăcătorilor li-se aduc și pe calea aceasta călduroase mulțămite din partea „Tinerimii române din Alecuș”.

Partea Literară.

Cuvânt de deschidere

a sinodului protopopesc de primăvară ținut în Ibașfalău la 28 Martie st. n. 1914.

(Continuare).

II. Să le fim învățători credincioșilor noștri.

Știți On. în Hristos frați, că Domnul Hristos a zis către apostoli: „Voi mă numiți pe mine domn și învățător și bine ziceți că sunt”. Urmând exemplul dumnezeescului răscumpărător și noi suntem niște învățători a credincioșilor noștri. Acest rol îl începem încă de când sunt ei pe băncile școlii.

De aici trebuie începută instruirea creștinismului. Instrucțiunea religioasă din școală nu o poate și nu-i iertat să o facă altul decât preotul, — căci:

Lucru cunoscut este, On. în Hristos frați, că elevul din școală altă părere are despre personalitatea preotului și alta despre a învățătorului. După ce el capătă instruc-

țiune în studiile celealalte prin învățător, iată sosește timpul orei de religie. Atunci el știe că vine o altă persoană, mai altcum ca cea de mai înainte, carea e încunjurată de un nimb mai luminos — nimbul de „părinte” al tuturor din comună, chiar și a părinților săi.

Glasul părintelui va fi mai blând ca altora, privirea mai senină, învățătura lui „iubire”. — El „părintele” îl învață cu totul altfel de lucruri decât învățătorul. El pregătește și luminează sufletul. El vorbește de o altă lume, unde nu e nici matematică nici fizică, nici materie. — El îi spune de fîngeri, cari nevăzuți cum sunt, totuș grijesc de copiii cei buni, cari își cinstesc părinții, — îi păzesc și se roagă lui Dumnezeu pentru ei. Nici atmosfera în care trăesc elevii de școală în ora de religie nu poate fi aceea de mai înainte.

Acum e vorba de Dumnezeu, care e iubirea nesfârșită, de viață venitoare și de suflet.

E lucru cunoscut că: De vrei se ai un servitor bun — fii-ți tu însuți ție servitor. — De ce? — Pentru că numai lucrul prin tine săvârșit poate să-ți placă deplin.

Cum îmi va putea crește mie credincios bun o altă persoană: Fi-voiu eu mulțămîtit cu creșterea lui? Și cum mă voi putea eu rezolva a da pe mîna altuia surcelul ca să-l îndoiască când se poate îndoi cum vrea el, și nu cum vreau eu și cum e bine?!

În multe locuri preotul și învățătorul nu trăesc decât ca bărbatul și muierea în o casnicie plină de neplăceri, și nu se despart numai de aceea, că nu se pot. — Un astfel de învățător cum va învăța pe elevii din religione și cum va munci el din greu, ca să crească fii devotați bisericii și preotului?

Cred că mă înțelegeți, — de aceea pot enunța că:

Preotul care nu catehizează pe pruncii de școală să nu se mire că azi-mîne va avea un popor fără frică de Dumnezeu și fără respect de biserică și preot. — El e cauza acestui dezastru și el va trage scurta mai întâiu și în viața aceasta dar mai vîrtos în fața lui Dumnezeu.

Altă clasă de oameni se aibă atâtea drepturi de a-și câștiga sufletele ca noi — ar face minuni, iar noi rămânem cum am mai fost — ba mai rău încă — lăsând ca alții să se pună stăpâni pe sufletele rescumpărate prin sângele stăpînului nostru a Domnului Hristos și nouă de El incredințate.

De ce să așteptăm atâtea porunci ca să catehizăm? N'avem oare îndemnul lui Hristos: „Lăsați pruncii să vină la mine”, și n'avem oare milă de copiii aceia nevinoși, cari cresc fără ași aduna în suflete acel material religios trebuincios ba chiar necesar, când ajung la vrăsta bărbăției.

Unde își află refugiul un suflet în ceasurile de suferință, sau în mijlocul dezastrurilor ce dominează acum societatea, dacă nu e întărit în credință-din tinerețele sale?

O, mă înfierez când gîndesc adînc la păcatul ce-l face preotul, care — nu-și catehizează elevii săi — pe fiii săi — barăm după putință. Căci la imposibil nimenea nu obligă.

În viața de toate zilele, se vor da cazuri, când credinciosul se va despărți de părintele său — de preotul — și va fi contra lui. Nici o mirare! — Acest preot

nu s'a înstăpănit pe sufletul acestui credincios, deși ar fi putut. El era pierdut deja înainte de a fi al preotului, căci a preotului era numai cu numele...

Concluzia: Incepeți cu instrucția creștinilor dela catedră, dați-i această instrucție mai târziu de pe amvon ca să-i puteți citi evanghelia cu conștiința liniștită la catafalca. *Altcum pulvis et umbra vor fi toate niziunile noastre spre bine, ... căci nu ne-am înțeles chemarea noastră ... ori poate ne-am înțeles-o — dar din lene ori răutate n'am împlinit-o.*

Mai de mult toată instrucția din Europa era în mâna bisericii, și atunci era biserica lui Hristos în toată strălucirea sa. Lumea ... statele a răpit instrucția din mâna preoșimii și numai ici-colo mai vezi gimnaziul sub scutul bisericii iar universitari aproape de fel. — Au știut statele ce putere era în mâna preoșimii: instrucția — deci și-au răpit-o pe seama lor.

N'au cutezat însă, ca să se atingă de un drept al bisericii, și anume a lăsat ca ea — biserica — să-și instruiască pe elevii săi, prin preoșii săi, în celea religioase. — Să nu ne folosim acum nici de acest puțin drept ce ni-s'a mai lăsat?! Așa de tare să se fi împuștat sarea încât să nu mai poți săra cu ea de fel?

Se sperăm că nu, că n'am ajuns până acolo

Fiiți incredințați On. în Hristos Frați, că dacă nu ar fi așa de momentuoasă catehizarea pentru noi ca creștini și ca români, nu s'ar fi dat ordinațiuni de stat în perfectă contradicție cu celea bisericesti referitoare la propunerea religiei,

Ce fericiți dușmani avem noi, cât de puțină rezistență găsim ei în sufletele noastre! Căci dacă noi ne-am împlini datorința de cateheți-români așa după cum poartă Dumnezeu și neamul nostru numai în timp de 25 de ani, aș vrea să văd cine ar mai putea sta împotriva noastră!

Dar așa? ... e așa cum e, de și se strânge sufletul de durere.

III. Să fim păstori aderenți a credincioșilor noștri.

„Păstorul bun sufletul și-l pune pentru oi”. Cuvinte sfinte sunt acestea rostite de Dumnezeu răscumpărător. Pentru ca să putem fi păstori buni se luăm aminte iarăș ce zice s. Pavel pe care l-am luat în ajutor cu acest prilej: „Nimenea să nu caute al său ci fie care al altuia”, zice apostolul nemuritor cătră Corinteni I. c. 10. 2. 20.

De voiești deci iubite preote să fi bun păstor nu căuta ce e al tău: „Celui ce cere dela tine dă-i”.

Celea mai multe neplăceri în păstoria sufletelor provin din pretenziunile preoșilor, pe cari unii credincioși nu sunt aplicați a le împlini! — Ce e de făcut aici? Dacă preotul nu-și primește celea trușești în locul celor duhovnicești, n'are cu ce trăi, iar dacă silește pe credincioși la plată, strică cauza spirituală. — Iată greutatea!

Iubiților Frați! Care e mai mare sufletul, sau trupul? Cum am învățat noi și cum credem? — Așa-i că sufletul! Prin urmare nu-i iertat sub nici o condițiune să lucrăm ceva în detrimentul sufletului, căci atunci noi preoșii nu mai avem rostul de a fi. Noi pentru suflet suntem puși, de aceea lucrăm, că suntem „în cura animarum”.

Trebuie să cedăm noi ... apoi ce va vrea Dumnezeu! Alt mijloc nu este.

Păstorul bun își pune sufletul pentru oi. Ce mirare dacă vom pierde și noi vre-ori zi de lucru, ori vre-o ferdelă de cucuruz, căci eu cred, că prin pierderea aceasta a noastră materială, dobândim suflete pentru ceriu.

Eu știu un lucru. Sunt preot. Cred în toate adevărurile propuse de s. biserică deci și în „judecata din urmă”. Când voi sta deci în fața lui Dumnezeu cred! și mi-se pare, că întrezăresc cum voi fi întrebât: Ce ai făcut cu cei incredințați ție? Păzitu-i-ai pe toți? ... pe toți? și eu văd de pe acum, că nu voi putea ridica ochii spre judecător ci-i voi pleca jos rușinat.

Acolo nu se poate minți de fel. Mă trudesc acum de când am îmbătrânit ca să nu mințesc de fel, și nu știu dacă îmi succede perfect aceasta, dar văd, că și niziunța aceasta firmă îmi face mult bine. Nu pățesc în veci nici o rușine. Mă ajung năcazuri greutăți mari și nefericiri, de cari e plină lumea azi, dar rușine nu mă mai poate ajunge, căci numai omul mincinos pățește rușine. — Atunci însă la judecată, nu voi minți, și tot îmi va fi rușine, căci nu mi-am împlinit totdeauna acurat datorința.

O! Doamne oarecare din noi ne-am împlinit datorința totdeauna?

De câteori ar fi trebuit să țin mai lungă o spovedanie, să catehizez mai cu temei pe penitent, să-l ispitesc mai îndelung și n'am făcut-o, căci erau mulți încă de spovedit, ori că am fost leneș — și am luat acestea împrejurări lumești mai vârtos în considerare decât celea sufletești a le penitentului. — Acolo la judecată voi recunoaște această și voi rămânea copleșit de rușine și durere.

De câteori nu s'a nimerit, că am avut la mine în casă un credincios mai de frunte (așa lumește, mai bogat să zicem) și l-am pus după masă, și l-am omenit cu vorba și purtarea mai tare ca pe cel sărac și mai de omenie altcum (cum e de comun) care a venit după el și cu care am isprăvit mai curând.

Și acum mă rușinez de fapta aceasta — dacă mă gândesc bine, dar apoi la judecată ce va fi.

Pe cel dintâiu trebuie să-l omenesc dar pe-o formă numai cu cel de al 2-lea.

Ce ar fi dacă și Dumnezeu ar face ca noi?! Hristos n'a făcut așa. El a primit pe Nicodim (sfetnicul luminat) ce mergea la El noaptea, dar la săracii ce nu îndrăneau a face aceasta — mergea Însuș la ei — și mângăia și-i ajuta.

Acolo la judecată nu va fi fruntaș și codaș — ci bun și rău. — Dar noi până suntem aci trebuie pe-o formă să-i iubim și pe cei buni dar și pe cei răi. Domnul Hristos a zis: „Nu trebuie doftor celor sănătoși ci celor bolnavi”.

Dacă voim dar să fim păstori adevărați ceea ce mi-am propus aci a documenta trebuie să fim imparțiali și abnegați.

Pe toți să-i iubim și cinstim într'o formă și să lăsăm mai vârtos, să lăsăm aceea ce nu ni-se dă din îndemn curat. Și atunci va veni pacea și armonia iar pe urmă fiți siguri, că și ajutorul. Ajutor dela Dumnezeu dar și dela oameni.

Dacă îmi concedați On. Frați v'aș

spune din viața mea pastorală de 26 de ani o întâmplare vrednică de remarcat.

În Gheja aveam un poporean mai sărac, dar trudit și nu tare lipsit, De doi ani nu mi-a fost dat nici ferdela de cucuruz preserisă, nici zilele de lucru nu mi le-a făcut. Celui ce aduna ferdelele preotului îi zicea: „Ce să-i dau eu popii, că popa are mai mult ca mine”. Pe acea vreme trăia încă tatăl meu, un preot octogenar, erudit și cu multă experiență, dar mai vârtos distins prin sfințenia vieții sale.

I-am spus. — A zimit, așa cum zimbea el, când ierta cuiva ceva, și ierta de multe ori. Apoi mi-a poruncit:

Lasă-l, nu-l năcăji, că îți va face el pe rând.

(Va urma).

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

PARACLISUL, carte de rugăciuni și cântări bisericesti întocmită pentru tinerime. Blaj 1913. Tipografia Seminarului teologic gr. cat. — Cu plăcere atragem atențiunea cetitorilor noștri asupra acestei cărți, care este întocmită, ce e drept, pentru tinerime, dară poate fi întrebuintată cu mare folos și de adulți, mai ales de membrii reuniunilor „mariane”. Chiar și preoșii vor afla în aceasta carte mare ajutor în pregătirea tinerimii la primirea sfințelor taine. Ea, pe lângă o introducere frumoasă și instructivă despre rugăciune, conține: Rugăciuni de dimineața și de seara, întreagă Rânduiala Canonului de mângăere cel mic Paraclisul) cătră Preasfânta Născătoare de Dumnezeu. Apoi urmează învățături amănunțite și limpezi despre s. Mărturisire (mărturisirea generală) și s. Cuminecătura și rugăciuni corespunzătoare la primirea cu vrednicie a tainelor acestora. Rugăciunile diverse au în vedere deosebita noastră lipse sufletești și trușești. Dintre cântări se cuprind în „Paraclis” toate cântările dela s. Liturghie, troparele sărbătorilor mai mari și ale versurilor și încheie cu „Doxologia cea mare”.

Aceasta cârticică cu un cuprins bine ales și atât de bogat costează numai 30 fil. Recomandăm cu toată căldura răspândirea ei. Se poate procura dela *Librăria Seminarială din Blaj*.

A apărut: **Elemi Népiskola Ertesítő könyvecske** — Indice pentru școlile populare primare. Costă leg. 30 fil. + 10 fil. porte

Se află de vânzare la Librăria seminarului teologic greco-catolic din Blaj—Bálaszfalva.

Biblioteca „Unirii”.

1. *Ben Hur*, sau zilele lui Mesia de Levis Valace, 2 vol. 2:90
2. M. Eminescu, *Studiu critic* — 90
3. *Câteva momente din începutul bisericii române*, de C. Auner — 20
4. *Nume de familie la românii din Ungaria*, de Alesiu Viciu — 12
5. *Din viața lui I. Micul*, de M. Străjan — 16
6. *Albertina*, povestire de Dr. V. Bojor — 30
7. *Cestiuni din dreptul bis. unite p. I. II.* 3:40
8. *Cele două fețe ale lumii*, de Nicu — 30
9. *Ziua deșteptării*, de Aurel Fodor — 16

Biblioteca din Blaj.

1. Vestitorii credinții vol. I.	—24
2. Impresii	—24
3. Sfânta Casă din Loreto	—24
4. Floricele din raiu	—24
5. Calea spre fericire	—30

Sigile conform cercularului consistorial 1408/1914.

1. Sigil pentru școala primară	3:20
1. " " " de repetiție	3:20
1. Perină pentru sigile	1—
1. Sticlă negreală	—28
1. Șipet (cutia pentru sigile)	3:20
- (Când se comandă șipetul, numai e nevoie de perină).

Librăria seminarială, Blaj.

„Bucură-te Marie“ de Fr. Xav. Wetzel în traducere de Ion Belu. Retipărită din coloanele „Unirii“ într-o broșură drăguță de 80 pag. cu literele dlui Alexandru Anca din Gherla.

„Bucură-te Marie“ e un mărgăritar splendid între număroasele scrieri de apologetică populară a marelui scriitor catolic Wetzel. Impărțită în 7 capitole explică „Salutarea Ingerească“ făcând totodată niște reflexii de toată frumusețea. Laudele și afecțele adresate Maicii Domnului au menirea să-l alipească pe om mai mult de virtute; și încălzii de razele unei iubiri cerești față de multele noastre imperfecțiuni și mizerii ne aprindem de un dor ferbinte de a ne apropia de Maica și Ocrotitoarea noastră rugându-o să ne primească de fi ai Ei.

Astăzi, când cu bucurie înregistrăm în coloanele acestei foi înființarea atâtor „Reuniuni Mariane“ și mai ales, când vedem, că Preasfințirii dela Gherla, Orade și Lugoj să pun în fruntea mișcării fălăind steagul curat al Vergurei, când în Biserica noastră se simt undele binecuvântate al unui curent mai presus de grijile zilnice, credem, că „Bucură-te Marie“ a apărut la timpul cel mai potrivit. Sperăm, că sufletele pii să vor împrietini în grabă cu cârticica aceasta adunând din ce în ce mai multă miere dintre șirele ei.

Se recomandă cu toată căldura tuturor adoratorilor Maicii Domnului, membrilor „Reuniunilor Mariane“ și preoților, precum și ca cea mai potrivită cârticică de premiu școlarilor și ca lectură folositoare cărturarilor dela sate.

Se poate procura dela dl Ion Belu, cleric Blaj (Seminar) precum și dela Institutul de arte grafice Alexandru Anca din Gherla cu prețul de 50 fil. + 5 fil. porto

Se află de vânzare.

Portretul Escelenției Sale **Dr. Y. Mihályi** arhiep. și metropolit de Alba-Iulia și Făgăraș, — în mărime 32/48 cm. costă fco. — 1.10 cor.

Esecuție foarte frumoasă.

Se află de vânzare la **Librăria Seminarială**.

Admirabilul tablou

Din suferințele noastre

Reprezintă un moment dureros din viața noastră. — Mărime 44/68 cm.

Se află de vânzare la **Librăria Seminarului teol. gr.-cat din Blaj**. — Prețul fco. 2:20 cor.

Istoria bisericească pentru școlile elementare greco-catolice de Stef. Roșian
Prețul 50 fil. + 5 fil. porto.

Elemente de igienă,

referitoare la biofiziologia anatomică de **Dr. V. Hâncu**, medic arhidiecezan, — Blaj.

E o lucrare absolut trebuincioasă pentru fiecare om cu carte. — Prin nenumăratele ilustrațiuni dă o icoană foarte intuitivă asupra organismului omenesc. Lucrarea aceasta, care umple o lacună de mult simțită, a fost apreciată și întimpinată pe piața cărților într'un chip din seamă afară elogios.

Se află de vânzare la autor și la **Librăria Seminarială din Blaj** (Balázsfalva). Prețul 1:50 + 10 fil. porto.

Proprietar, editor: **Vasile Moldovan**.

Redactor responsabil: **Augustin Grușă**.

Institut de asigurare ardelen

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 1—5. Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apeducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1913	K. 5,755,858.27
Capitale asigurate pe viață achitate	5,685,328.12
Starca asigurarilor cu sfârșitul anului 1913	foc 144,436,366.— viață 12,067,702.—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	cor. 2,696,458.—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

8 40 ?

AU APARUT și se află de vânzare la Librăria Seminarială din Blaj:

Apostolul sau faptele și Epistolele ss. Apostoli f. 4., broș. 14 — legat în piele	22—
Evangelia, dela s. liturgie și inserat din ziua întâie a învierii Domnului Hristos, în 7 limbi, Blaj 1880, legată, în folio	1:20
Euhologiu, crudo 6 60 fil., leg. în piele 9 60 fil., leg în piele șagren cu foi aurite	12—
Liturgier, pe hârtie prima broș. 6 cor., pe hârtie secunda broș. 5 cor., pe hârtie prima leg. 9 cor. pe hârtie secunda leg. 8 cor., legătură de lux	15—
Orologer, crudo 6:60 leg. în piele 9:60, leg. în piele șagren cu foi aurite	12—
Octoic mic, 8° crudo 1:60 fil. legat simplu	1:90
Octoic cu Pentecostar legat intruna	3:60
Pentecostar mic, 8-o crudo 1:70 fil., leg. simplu	2—
Prohodul Domnului Nostru Isus Hristos	—30
Psaltire, broș., 2:20, leg. în pânză 3—, în piele	4—
Triod, crudo 13 cor. legat în piele tare și cu copcii	20—
Antologion sau Mineiul, carele cuprinde în sine slujbele dumnezeștilor sărbători, ale Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților peste an după rânduiala bisericii răsăritului de legea grecească,	
Tomul I. legat în piele, cu copcii face	32—
Tomul II. III. legat în piele, cu copcii face	78—
- Toate trei tomurile legate în 2 volume în piele și cu copcii fac 110 cor.